

دیدگاه‌های بین‌المللی درباره‌ی ضرورت تدوین و اجرای حسابداری محیط زیست (از ریو ۱۹۹۲ تا نیویورک ۲۰۰۰)

یکی از لوازم اساسی تحقق توسعه پایدار در کشورها که اینک به صورتی تعهدی الزام‌آور درآمده است، مطابقت دادن سیستم‌های ملی حسابداری و حسابرسی با ضروریات ناشی از این مفهوم است که باید تلاش کرد تا شیوه‌های سنتی و حسابداری سنتی معمول را واژگون ساخت.

حسین محمد پورزندی
دانشجوی دوره دکتری مدیریت

چکیده

حسابداری محیط زیست مبتنی بر تلقی محیط زیست به عنوان یک منبع سرمایه و به حساب آوردن هزینه‌های زیست محیطی به عنوان یکی از هزینه‌های قابل قبول در فرایندهای اقتصادی و محاسباتی است. این سیستم ابتدا در کنفرانس ۱۹۹۲ و توسعه در ریودوژانیرو مطرح شد و در دستور کار ۲۱ پیش‌بینی شده در گزارش هزاره دبیرکل ملل متحد (۳ آوریل ۲۰۰۰) و سپس در مجمع عمومی هزاره (پنج‌جاء و پنجمین نشست مجمع عمومی ملل متحد) مورد تأیید قرار گرفت. در این مقاله، دیدگاه‌های دستور کار ۲۱ و گزارش هزاره دبیرکل ملل متحد پیرامون حسابداری محیط زیست را یادآوری خواهیم کرد.

مقدمه

یکی از لوازم اساسی تحقق توسعه پایدار در کشورها که اینک به صورتی تعهدی الزام‌آور درآمده است، مطابقت دادن

سیستم‌های ملی حسابداری و حسابرسی با ضروریات ناشی از این مفهوم است که باید تلاش کرد تا شیوه‌های سنتی و حسابداری سنتی معمول را واژگون ساخت؛ چون اندیشه حسابداری سنتی متکی بر شماری از فرضیات و پیش فرضهایی در چالش و تعارض مستمر، است و فرضیات غالب در حسابداری سنتی، اطلاعات و تحقیقات حاصل از یک مبنای متدولوژیک وظیفه‌گرا را ترجیح می‌دهد. تحقیقات حسابداری سنتی، از سوی عقاید مرتبط با دنیایی واقعی غالب گردیده است، محققان باید در فرایند کشف حقیقت پیرامون این دنیای واقعی خارجی و عینی شرکت کنند. حسابداران از فرایند ایجاد واقعیت، مجزا شده و به عنوان گزارش‌گران و اعلام‌کنندگان واقعی و عینی واقعیت تلقی می‌شوند.

(Hines, 1989)

مثلاً برای اینکه جنگل به عنوان یک منبع اقتصادی، موهبتی اجتماعی - فرهنگی و یک اکوسیستم تلقی شود، نیازمند تدابیر

و وقتی که طبیعت بدون مداخله و به شیوه‌ای که به نفع رفاه جامعه است شکل خود را تجدید می‌کند، این امر در قالب برهان غالب اقتصادی و حسابداری ارزشی ندارد. وقتی که طبیعت محصولی را تولید می‌کند که می‌تواند توسط بازار فراوری شود، اگر چیزی در برابر آن قابل پرداخت

باشد، با ارزش تلقی می‌شود. عملیات برهان غالب واقع در حسابداری تنها از طریق کاهش جلوه‌گریهای محیط زیست در تدابیر و محاسبات مالی یا با غفلت از هر دوی آنها، سبب می‌شود که اطلاعات زیست‌محیطی با شفافیت همیشگی در فضا و جایگاهی حاشیه‌ای سیاسی و برهان قرار گیرد. (Kelly, 1993)

گفتار اول: حسابداری محیط زیست در دستور کار ۲۱ (۱۹۹۲)

دستور کار ۲۱ یکی از مصوبات کنفرانس ۱۹۹۲ ریو می‌باشد که متعاقب بیستمین سال کنفرانس محیط زیست انسان که در ۱۹۷۲ در استکهلم برگزار شده بود، تشکیل گردید. دستور کار ۲۱ به منزله‌ی برنامه جهانی حفاظت و بهبود محیط زیست در قرن بیست و یکم است. این دو کنفرانس از جمله مهمترین کنفرانسهای جهانی حفاظت از محیط زیست هستند که تحت نظارت و مدیریت سازمان ملل متحد برگزار شد و برای سازماندهی اقدامات آتی زیست‌محیطی نیز، سازمانی بین‌المللی به نام برنامه محیط زیست ملل متحد به عنوان یکی از موسسات تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد تأسیس گردید.

دستور کار ۲۱ مشتمل بر چهل فصل است که ضمن توجه به بخشهای مختلف محیط زیست و موانع فراروی آنها، بخشی از فصل هشتم خود به مقوله حسابداری محیط زیست پرداخته است که اینک به بیان آن می‌پردازیم.

برنامه عمل (حسابداری یکپارچه اقتصادی و زیست محیطی)

اولین گام در تلفیق پایداری در مدیریت اقتصادی این است که برای ارزیابی نقش و جایگاه محیط زیست (به عنوان منبع سرمایه) و اماکن دفن ضایعات ناشی از تولید و سایر فعالیتهای بشری، مکانیزم

سنجش بهتری ایجاد شود. از آنجا که توسعه پایدار دارای ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی است؛ لازم است که سیستم حسابداری ملی صرفاً به سنجش تولید کالاها و خدماتی که به طور کلاسیک مفید شناخته‌اند، محدود نباشد. باید یک چارچوب عمومی حسابداری ایجاد شود تا در پرتو آن کلیه بخشها و فعالیتهای اجتماعی را که در قالب سیستم متداول و سنتی حسابداری ملی مورد توجه قرار نمی‌گیرند، تا جایی که از نظر تئوری و قابلیت اجرایی مناسب باشد، در حسابهای جانبی جا داد. پیشنهاد می‌شود که برای یکنواخت‌سازی و همگرایی سیستمهای حسابداری اقتصادی و زیست‌محیطی در همه کشورها، برنامه‌هایی تدوین و پیش‌بینی شود.

هدفها و مقاصد (برنامه عمل پیشگفته)

هدف اصلی (برنامه عمل پیشگفته) آن است که سیستمهای ملی موجود در خصوص حسابداری اقتصادی به گونه‌ای توسعه و تحول یابند که ابعاد اجتماعی و زیست محیطی را نیز تحت پوشش قرار دهند و بویژه آنکه حداقل، سیستمهای جانبی حسابداری منابع طبیعی در کلیه دولتهای عضو دستور کار ۲۱ پیش‌بینی گردند. این سیستمهای یکنواخت و همگرای زیست‌محیطی و اقتصادی که باید در آینده نزدیک و در کوتاه‌ترین فرصت ممکن دولتهای عضو ایجاد شود، صرفاً مکمل سیستمهای حسابداری سنتی ملی است و جایگزین آنها.

هدف از پیش‌بینی و ارائه سیستمهای پیشگفته آن است که به عنوان جزء تجزیه‌ناپذیر فرایند تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی ملی عمل کنند. موسسات و نهادهای ملی حسابداری باید با مراکز ملی آمارهای زیست محیطی و موسسات جغرافیایی و منابع طبیعی همکاری

تنگاتنگی داشته باشند.

مفهوم فعال اقتصادی بودن باید به نحوی توسعه یابد که کلیه افرادی را که مولد و سازنده بوده اما مزدی دریافت نمی‌کنند، در هر کشوری که باشند تحت پوشش قرار دهد. این امر سبب می‌شود که نقش آنها در تصمیم‌گیری مورد سنجش و محاسبه قرار گیرد.

افزایش و تقویت همکاریهای بین‌المللی

اداره آمار دبیرخانه سازمان ملل متحد (در جهت افزایش تقویت همکاریهای بین‌المللی لازم برای تحقق هدفهای پیشگفته) باید:

- روشهای مندرج در کتابخانه راهنمای SNA پیرامون حسابداری یکپارچه زیست‌محیطی و اقتصادی را در اختیار دولتهای عضو قرار دهد.

- مفاهیم و روشهای آزمایشی نظیر موارد پیشنهادی مندرج در کتابچه SNA را ضمن همکاری با سایر موسسات مرتبط ملل متحد، توسعه و گسترش دهد، و ضمن ارزیابی اقدامات این موسسات کلیه اعضا را از نتایج حاصله آگاه سازد.

- ضمن همکاری با سایر سازمانهای بین‌المللی، برنامه آموزش کارشناسان ملی حسابداری، آمار محیط زیست و کارکنان به منظور ایجاد، تنظیم و پیشبرد سیستم ملی حسابداری یکپارچه و هماهنگ زیست محیطی و اقتصادی، فنی را هماهنگ سازد.

- موسسه توسعه اقتصادی و اجتماعی دبیرخانه سازمان ملل باید با همکاریهای سایر موسسات مربوط سازمان ملل متحد از کاربرد شاخصهای توسعه پایدار در تصمیم‌گیریها، سیاستگذاریها و برنامه‌ریزیهای ملی اقتصادی و اجتماعی حمایت کند. هدف از این امر، تضمین هماهنگی موثر حسابداری یکپارچه اقتصادی و زیست محیطی در برنامه‌ریزی ملی توسعه اقتصادی خواهد بود.

● جمع‌آوری بهتر داده‌های زیست محیطی اقتصادی و اجتماعی را مورد تشویق قرار دهد.

افزایش و تقویت سیستم‌های ملی حسابداری

در سطح ملی اساساً می‌توان این برنامه را به یاری موسسات ملی حسابداری و با همکاری نزدیک با بخشهای آمار محیط زیست و منابع طبیعی و با هدف یاری رساندن به برنامه‌ریزان و سیاستگذاران اقتصاد ملی تدوین و تنظیم کرد. موسسات کلی (حسابداری) نه تنها به عنوان متولی این سامانه هستند بلکه در تنظیم، استقرار و به کارگیری مداوم آن نیز باید نقش آفرینی کنند. اقدامات مفید فاقد مزد مانند کارهای خانگی و نگهداری اطفال نیز در موارد مقتضی باید در حسابهای جانبی و آمارهای ملی اقتصادی درج شود. بررسی هزینه‌های صرف زمان، اولین گام در جهت ایجاد استقرار حسابهای پیشگفته خواهد بود.

ایجاد یک فرایند ارزیابی

در سطح بین‌المللی، کمیسیونهای آمار باید تجربیات خود را مورد بازبینی و تجربه و تحلیل قرار داده، در خصوص مسایل و موضوعات فنی و متدولوژی مرتبط با بهبود، توسعه و به کارگیری حسابداری هماهنگ اقتصادی و زیست محیطی توصیه‌های مقتضی را به دولت‌های عضو ارائه کنند. دولت‌ها باید در خصوص تاثیر انحراف برنامه‌های زیست محیطی بر زمین، آب، انرژی و سایر منابع طبیعی، معیارهای اصلاحی را شناسایی و مورد توجه قرار دهند.

دولتها باید شرکتهای (واقع در قلمرو سرزمین خود) را تشویق کنند تا اطلاعات زیست محیطی را از طریق گزارشهای روشن و دقیق در اختیار سهامداران، بستانکاران، کارکنان، مقامات دولتی، مصرف‌کنندگان و

عموم مردم قرار دهند و روشها و مقررات حسابداری توسعه پایدار را ایجاد کرده و مورد استفاده قرار دهند.

تقویت روشهای جمع‌آوری داده‌ها

دولتها به منظور ایجاد سیستمهای ملی حسابداری یکپارچه اقتصادی و زیست محیطی می‌توانند از پیشرفتهای جدید در زمینه جمع‌آوری داده‌ها (آمار و اطلاعات) استفاده کنند و بدین طریق به مدیریت صحیح اقتصادی یاری رسانند. برای افزایش ظرفیت جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌های زیست محیطی و تلفیق آنها با داده‌های اقتصادی همچنین ایجاد حسابداری محیط زیست طبیعی باید تلاش شود.

برای تضمین اینکه سازمانهای بین‌المللی امدادی تامین هزینه‌های ایجاد بانکهای اطلاعاتی بین بخشی را مورد توجه قرار دهند، باید برنامه‌ریزها و سیاستگذارهای ملی توسعه پایدار براساس اطلاعات دقیق، قابل اطمینان و موثر ایجاد شده و با وضعیت ملی متناسب باشد.

افزایش و تقویت همکاریهای تکنیکی و فنی

اداره آمار دبیرخانه سازمان ملل متحد باید ضمن همکاری با موسسات تخصصی وابسته به این سازمان، ساز و کارهای همکاری فنی موجود بین کشورها را تقویت کند. این همکاریها باید مشتمل بر تبادل تجارب در زمینه ایجاد حسابداری یکپارچه اقتصادی و زیست محیطی بویژه در خصوص بخش و محاسبه منابع طبیعی غیرقابل عرضه به بازار استاندارد کردن شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها باشد.

از همکاری بخشهای صنعت و تجارت بویژه شرکتهای بزرگ صنعتی و فراملی که در سنجش، محاسبه و ارزیابی این منابع

مجبوراند نیز باید استفاده شود.

ابزارهای اجرای برنامه سیستم حسابداری یکپارچه اقتصادی و زیست محیطی تامین هزینه‌ها و تخمین آنها

دبیرخانه کنفرانس (ریو ۱۹۹۲) هزینه کل سالانه (۲۰۰۰ - ۱۹۹۲) برای انجام فعالیتهای این برنامه را که از طرف جامعه بین‌المللی بصورت کمک یا تعهد تامین می‌شود به طور متوسط ۲ میلیون دلار برآورد می‌کند. این رقم صرفاً تخمینی تقریبی بوده و از سوی دولتها مورد بررسی قرار نگرفته است. هزینه واقعی و نحوه تامین آن بویژه بخش غیرتعهدی آن، به عوامل مختلف از جمله راهبردها و برنامه‌های خاص هر کشور بستگی دارد.

تقویت موسسات

جهت تضمین به کارگیری حسابداری تلفیق و یکپارچه اقتصادی و زیست محیطی باید سازمانهای ملی در کشورهای در حال توسعه تقویت شوند تا یکپارچگی و هماهنگی موثر محیط زیست و توسعه در سطح برنامه‌ریزی، سیاستگذاری و تصمیم‌گیری نیز تضمین شود.

اداره آمار (دبیرخانه ملل متحد) نیز باید کمکها و حمایتهای فنی لازم را به دولتهای عضو ارائه کند. این امر باید ضمن توجه دقیق به فرایند محاسبه که قرار است از سوی کمیسیون آمار ایجاد شود، انجام گیرد. اداره آمار موظف است ضمن همکاری با سایر موسسات تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد، پشتیبانی لازم برای ایجاد حسابداری هماهنگ و تلفیقی اقتصادی و زیست محیطی را فراهم سازد.

حمایت از به کارگیری فن‌آوری اطلاعات

برای گسترش و به کارگیری فناوری اطلاعات در کشورهای در حال توسعه، می‌توان رهنمودها و سازوکارهای لازم را تدوین و مورد پذیرش قرار داد. جهت ایجاد و استقرار حسابداری یکپارچه اقتصادی و

زیست محیطی باید از بهترین فناوری مدیریت داده‌ها به موثرترین و گسترده‌ترین شکل ممکن استفاده شود.

افزایش توان ملی

دولتها باید با پشتیبانی جامعه بین‌المللی، توان ملی خود را در جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، سازماندهی، ارزیابی و کاربرد داده‌ها را به منظور تصمیم‌گیری تقویت کنند. تعلیم و تربیت در کلیه زمینه‌های مرتبط با ایجاد حسابداری تلفیقی اقتصادی و زیست محیطی و در کلیه سطوح (اعم از ملی و بین‌المللی) بویژه برای کشورهای در حال توسعه ضروری است. آموزش فنی افراد مرتبط با تجزیه و تحلیل و جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های اقتصادی و زیست محیطی و حسابداری ملی باید تحت پوشش و شمول برنامه‌های پیشگفته تعلیم و تربیت قرار گیرد و مقامات تصمیم‌گیرنده و سیاستگذار نیز در زمینه استفاده از این اطلاعات مطابق با روشهای عملی و صحیح مورد آموزش واقع شوند.

گفتار دوم: حسابداری محیط زیست در گزارش هزاره دبیرکل ملل متحد

در سپتامبر ۱۹۹۸، مجمع عمومی با تصویب قطعنامه ۵۳/۲۰۲ تصمیم گرفت که پنجاه و پنجمین نشست خود را که باید در ۶ سپتامبر ۲۰۰۰ (۱۶ شهریور ۱۳۷۹) تشکیل شود مجمع هزاره ملل متحد^۲ نام‌گذاری کند و نشست هزاره سازمان ملل متحد^۳ را به عنوان بخش لاینفک آن تشکیل دهد. پیرو آن دبیرکل سازمان ملل متحد در ۳ آوریل ۲۰۰۰ گزارش خود را با عنوان ما مردمان: نقش سازمان ملل متحد در قرن بیست و یکم^۴ ارائه کرد.

در ۱۵ مارس ۲۰۰۰، مجمع عمومی قطعنامه ۵۴/۲۵۴ را تصویب و براساس آن موعد تشکیل مجمع و نشست هزاره را ۶ تا ۸ سپتامبر ۲۰۰۰ (۱۶ تا ۱۸ شهریور ۱۳۷۹) تعیین کرد و با صدور قطعنامه

۵۴/۲۶۱ مورخ ۱۰ می ۲۰۰۰، جدول ساختار نشست و تشریفات مربوط به تنظیم فهرست سخنرانان در اجلاس و میتینگ‌های آن را تصویب کرد.

جهت تهیه مقدمات تشکیل مجمع هزاره و گزارش دبیرکل، چهار نشست غیررسمی با همکاری کمیسیونهای منطقه‌ای سازمان ملل سازماندهی شد و در بیروت (از طرف کمیسیون غرب آسیا)، آدیس آبابا (از طرف کمیسیون آفریقا)، ژنو (از سوی کمیسیون اروپا)، سانتیاگو (کمیسیون آمریکای لاتین و کارائیب) و توکیو (کمیسیون آسیا و اقیانوسیه) دیدگاههای جوامع مدنی در رابطه با مجمع هزاره، ارزیابی شد.

پیرو توصیه‌های دبیرکل، سازمانهای جامعه مدنی سازماندهی گردیدند و ۲۲ تا ۲۶ می ۲۰۰۰ فوروم هزاره^۵ با حضور آنان در مقر ملل متحد تشکیل گردید که به تصویب بیانیه و برنامه عمل هزاره^۶ انجامید.^۷

در این گزارش که مشتمل بر شش فصل است، ایجاد و گسترش حسابداری محیط زیست (حسابداری سبز) در فصل پنجم و زیر عنوان ایجاد اخلاق نوین نظارت جهانی مطرح شده است که اینک به بیان آن می‌پردازیم.

وضعیت مقوله محیط زیست که باید در سیاستگذاریهای تغییر یابد. دولتها عموماً به محیط زیست به عنوان یک مقوله مجزا برخورد کرده و آن را به یک وزارتخانه (یا سازمان) درجه دوم محول می‌کنند. این وضع مانع عمده‌ای در دستیابی به توسعه پایدار است. به جای آن، محیط زیست باید در اساس سیاست اقتصادی بهتر تلفیق شود. مطمئن‌ترین راه جهت نیل به این مقصود آن است که سیستم حسابداری ملی تغییر یابد به گونه‌ای که سود و هزینه محیطی را منعکس ساخته و یا به سوی حسابداری سبز گام بردارد.

امروزه هنگامی که کارخانه‌ها اقدام به تولید کالایی می‌کنند ولی (به احتمال زیاد) در این روند، آلاینده‌هایی به رودخانه‌ها و هوا وارد می‌کنند، حسابداری ملی (صرفاً) ارزش آن کالا را اندازه‌گیری می‌کند ولی هزینه‌های ناشی از آلاینده‌های پیشگفته را به حساب نمی‌آورد. این هزینه‌ها در بلندمدت مشخص نمی‌شوند و (چه بسا) ممکن است که از منافع کوتاه‌مدت اندازه‌گیری شده (کالاهای تولیدی پیشگفته) بیشتر باشد. تنها هنگامی که سیاستهای اقتصادی مهمتر باشند و حسابداری کاملتری ارائه شود؛ می‌توان پایداری توسعه (و توسعه پایدار) را تضمین کرد. نظام حسابداری همه جانبه و یکپارچه اقتصادی و زیست محیطی که در سال ۱۹۹۳ (در پی مصوبات کنفرانس ۱۹۹۲ ريو) از سوی سازمان ملل متحد ابداع گردید پاسخی برای این چالش است. این امر حسابهای منابع طبیعی و جریان آلودگی را به حسابهای ملی سنتی اضافه می‌کند. این اطلاعات اضافی دولتها را قادر می‌سازد که سیاستهای اقتصادی را به نحو موثرتری تنظیم و کنترل کنند، مقررات زیست محیطی و استراتژی مدیریت منابع موثرتری وضع کنند و از مالیات و کمکها به نحو مفیدتر و کاراتر استفاده کنند.

با وجود آنکه سیستم حسابداری سبز هنوز در حال تکوین است ولی تاکنون از سوی دولتهای ملی به کار رفته است. دولت فیلیپین در ۱۹۹۵ شروع به استفاده از آن کرد. حدود ۲۰ کشور دیگر از شمال و جنوب بعضی عناصر آن را به کار می‌برند. بهتر است دولتها ترغیب شوند که این سیستم حسابداری سبز را با دقت مورد بررسی قرار داده و روشهایی را که به آن وسیله می‌توانند آن را در حسابهای ملی خود بگنجانند مشخص سازند.

به علاوه فقط دولتها می‌توانند مقررات زیست محیطی وضع و اجرا کنند و

پی‌نوشت

- 1- Rio Conference
- 2- Millennium Assembly of the United Nations
- 3- Millennium Summit of the United Nations
- 4- Kofi, A. Annan, We the People: The Role of the United Nations in the 21 st Century. (New York, UNDP, 2000. or A/54/2000)
- 5- Millennium Forum
- 6- Millennium Forum Declarations and a agenda for Action
- 7- See WWW.UN. Org/English/Millennium/Law/index. html
- 8- Kofi, A. Annan OP. Cit, pl. 63-65
- 9- Empirical Study "The Accounting Review. VOIL II NO 1, Jan 1978, pp94-111
- 10- Thornton, D.B, "Green Accounting and Green Eyeshades", CA Magazine, Oct 1993. pp34-40
- 11- Tinker, T, "Corporate Responsibility , Institutional Governance and the Roles of the Accounting Standards", in Bromwich, M & Hopwood, A.G. (eds), Accounting Standard Setting - An International Perspective, Pitman, 1983, U.K
- 12- Tinker, T., "Panglossian Accounting Theories' The Science of Apologising in style" , Accounting, Organisations and Society, Vol 13, NO 2, 1988, pp 165-189
- 13- Tinker, T., Lehman, C. & Neimark, M., "Falling Down the Hole in the Middle of the Road Political Quietism in Corporate Social Reporting" , Accounting, Auditing and Accountability Journal, Vol 4, NO 1, 1991, pp28-54
- 14- Tinke, T & Neimark, M., "The Role of Annual Reports in Gender and Class Contrad at General Motors: 1917-1976" , Accounting, Organisations and Society Vol 12, NO 1987, pp71-88
- 15- Troech, F., R., Hobbs, G., A. & Donahue, R., L., Soil and Water Conservation for Product and Environmental Protection, Prentice - Hall, N.G., 1980
- 16- Turner, R.K., "Environment, Economics and Ethics", in Pearce, D.W.(Ed), Blueprint 2 Greening the World Economy, Earthscan Publishers, London, 1991
- 17- Warning, M., Conting For Nothing, Allen & Unwin, Australia, 1988.
- 18- Watts, R. & Zimmerman, G., Positive Accounting Theory, Prentice - Hall, Englewood Cliffs, 1986

منبع

UN. Doc. A/CONF. 151/26(1992)

مختلف زیست محیطی روبه‌رو هستند که راه‌های مختلفی را ایجاد می‌کند. ولی مردمان کره کوچک ما درباره وضع دشوار خود حداقل در یک نظر شریکند: آنها از دولتهای خود می‌خواهند که اقدامات بیشتری جهت حفظ محیط زیست به عمل آورند. این تقاضا را برای خود و بیشتر از آن برای فرزندان‌شان و نیز برای آینده کره زمین مطرح می‌کنند. با توجه به مخاطراتی که بشریت با آن مواجه است آغاز سده جدید مناسبترین فرصت است تا خود (مردمان و نیز حکومتها) نسبت به اخلاق جدید حفظ و نگهداری و رهبری متعهد شوند.^۸

نتیجه‌گیری

سیستم حسابداری سبز یا حسابداری محیط زیست مبتنی بر اندیشه تحول حسابداری کلاسیک و تکمیل آن است. در این راستا، باید هزینه‌های ناشی از آلودگی و رفع آن که تابعی از تولید یا خدمات هستند نیز در کنار سود و هزینه حاصل از خود کالاها و خدمات پیشگفته محاسبه شود.

پیشرفت و توسعه حسابداری ملی سبب خواهد شد که ضمن تضمین توسعه پایدار در کشور و تعدیل اقدامات توسعه‌ای جهت مطابقت دادن آنها با ضروریات زیست محیطی، محیط زیستی سالم برای نسلهای حال و آتی فراهم شود.

امید است که کشور ما نیز توسعه پایدار را یکی از ضروریات بنیادین برنامه سوم توسعه پنج ساله کشور تلقی کند و بدین ترتیب جهت ایجاد، حفظ و بهبود محیط زیستی سالم برای شکوفایی استعدادهای بشری از یک سو و تضمین توسعه همه جانبه تلاش کرده و ضمن استقرار سیستم حسابداری محیط زیست در کشور به این هدفها نایل شود. آموزش حسابداری محیط زیست، نخستین شرط تعمیم این سیستم در سطح کشور خواهد بود.

انگیزه‌هایی مساعد برای محیط زیست پدید آوردن تا بازار بدان پاسخ دهد. برای آنکه مثالی زده شود، دولتها هر سال صدها میلیارد دلار به فعالیتهایی که برای محیط زیست مضر است کمک می‌کنند و می‌توانند با قطع این کمک بازار را وادارند به محیط زیست یاری رساند. راه دیگر استفاده بیشتر از مالیات سبز بر مبنای این اصل است که آلوده‌کننده باید مالیات بپردازد.

ایجاد انگیزه‌های تازه نیز ظهور و ایجاد صنایع کاملاً جدید را که به دستیابی به کارایی بیشتر انرژی و سایر رویه‌های مساعد برای محیط زیست اختصاص دارند، تشویق می‌کند. مثلاً موفقیت پروتکل مونترال موجب شد که بازار وسیعی برای یخچال و وسایل تهویه که از لحاظ آزن امن هستند ایجاد شود. هیچ چیز احمقانه‌تر از آن نیست که نقش بی‌نهایت مثبتی را که بخش خصوصی می‌تواند در ترویج تغییرات محیط زیست محیطی ایفا کند، نادیده بگیرد.

سرانجام، غیرممکن است بتوان خط‌مشی زیست محیطی کارایی به کار برد مگر آنکه بر اطلاعات درست علمی متکی و استوار باشد. با وجود آنکه در جمع‌آوری اطلاعات در بسیاری از موارد پیشرفتهای مهمی به دست آمده ولی دانش ما همچنان ناقص است. مخصوصاً یک ارزیابی جامع و جهانی درباره اکوسیستمهای عمده هیچگاه به عمل نیامده است. ارزیابی اکوسیستم هزاره که یک کوشش مشترک بین‌المللی جهت طرح سلامتی کره ماست، پاسخی نسبت به این نیاز است. این اقدام حمایت بسیاری از دولتها و نیز UNEP (برنامه محیط زیست ملل متحد)، UNDP (برنامه عمران ملل متحد)، FAO (سازمان خواربار و کشاورزی) و یونسکو (سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد) را جلب کرده است.

مردم مناطق مختلف دنیا با مسائل